

भाग- १९

यस भागमा

बलात्कार र यौनदुर्व्यवहारका प्रकारहरू	३२८
परिचित व्यक्तिबाट हुने बलात्कार	३२८
अपरिचित व्यक्तिबाट हुने बलात्कार	३२९
बलात्कारबाट कसरी जोगिने ?	३३०
महिलाहरू बलात्कृत हुनबाट बच्न सकिने कुराहरू	३३०
परिचित व्यक्तिबाट बलात्कृत हुनबाट बच्ने उपायहरू	३३०
बालिकालाई यौनदुर्व्यवहारबाट जोगाउने	३३१
महिलाहरूले आत्मसुरक्षा गर्ने उपायहरू	३३२
कसैले यौनदुर्व्यवहारको गर्न लागेमा	३३३
बलात्कृत भएमा के गर्ने ?	३३४
प्रहरी कार्यालयमा जाने	३३६
बलात्कारपछि हुनसक्ने स्वास्थ्य समस्याहरू	३३६
गर्भवती	३३६
यौन प्रसारित संक्रमणहरू	३३६
चोटपटकहरू	३३७
बलात्कारपछिको यौनसम्बन्ध	३३७
बलात्कारको मनोदशा	३३७
परिवर्तनका लागि गर्न सकिने कामहरू	३३८

बलात्कार तथा यौनदुर्व्यवहार

महिलाहरूको इच्छा विरुद्ध जवर्जस्ती गरिने यौन सम्पर्कलाई बलात्कार भनिन्छ। महिलाले नचाहेको बेला लोग्ने मानिसले आफ्नो यौनाङ्ग, औंला अथवा अरू कुनै वस्तु महिलाको योनी, गुद्द्वार अथवा मुखमा हाल्नु वा हाल्न खोज्नु पनि बलात्कार हुन्छ।

बलात्कारलाई यौनदुर्व्यवहार पनि भनिन्छ किनभने यो यौनलाई हतियार बनाएर गरिने हिंसात्मक कार्य हो। बलात्कारका साथै इच्छा विरुद्ध गरिने यौनसम्पर्क पनि यौनदुर्व्यवहार नै हो।

प्रायः मानिसहरू पुरुषहरूले महिलालाई कुटेर वा बेहोस पारेर जवर्जस्ती करणी गरेकोलाई मात्र बलात्कार भएको ठान्दछन्। उनीहरू महिलाले बलात्कृत हुनुभन्दा त्यहाँबाट उम्कने अथवा मारिनबाट जोगिने कोसिस गर्नुपर्छ भन्ने ठान्दछन्।

► बलात्कार भनेको यौनजन्य हिंसा हो। यसमा महिलाको दोष हुँदैन।

► अरू किसिमको हिंसामा जस्तै बलात्कारीले पनि महिलालाई शारीरिक र मानसिक रूपमा कब्जा गर्ने लक्ष्य राख्दछ। अरू जानकारीका लागि पृष्ठ ३१६ हर्नहोस्।

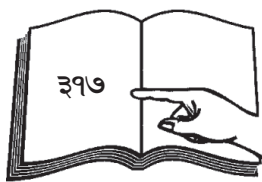
जुनसुकै महिला पनि बलात्कृत हुन सक्छन् तर तल लेखिएको अवस्थाका महिलाहरू बलात्कृत हुने बढी जोखिम हुन्छन् :

- अपांगता भएका वा सुस्त मनस्थिति भएका महिला
- शरणार्थी, बसाइ सरेका वा विस्थापित व्यक्ति वा द्वन्द्वग्रस्त वा युद्धग्रस्त क्षेत्रमा रहेका महिला
- घरबार विहीन वा सडकका महिला
- यौनकर्मी महिला
- थुनुवा वा जेलमा भएका महिला
- श्रीमान् वा केटासाथीबाट दुर्व्यवहारमा परेका महिला।

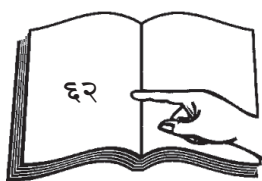
बलात्कारीले सजिलै बलात्कार गर्न सकिने महिलालाई छान्छ। किनभने उनीहरूको समाजबाट सुरक्षा दिइएको हुँदैन।

बलात्कार र यौनदुर्व्यवहारका प्रकारहरू

- यदि बलत्कारी मानिसलाई महिलाले चिनेकै छिन् भने प्रायसः उनलाई अरूसँग यो मामलामा सहयोग माग्नु अप्ठ्यारो हुन्छ, त्यो मानिसलाई फेरि भेटेमा उनी आफूलाई असुरक्षित महसुस गर्छिन् ।

यौन दुराचार

दवावमूलक बलात्कार

यौ

नदुर्व्यवहार धेरै किसिमका हुन्छन्, उदाहरणका निम्ति कहिलेकाही महिलालाई इच्छा नहुँदा-नहुँदै पनि कतिपय अवस्थामा यौन सम्बन्ध राख्न बाध्य हुन्छन् । प्रायजसो विवाहित महिलाका सम्बन्धमा यस्तो हुनसक्छ । विवाहिता महिलाले 'आफ्नो इच्छा नहुँदा पनि पुरुषको चहनाका निम्ति यौनसम्बन्ध राख्नु उनीहरूको कर्तव्य हो' भन्ने समाजको धारण रहेको छ तर यो गलत कुरा हो ।

कतिपय महिलाहरूका निमित्त जीवन निर्वाह गर्नका लागि पनि आफ्नो इच्छा विपरीत यौन सम्पर्क राख्नुपर्ने विवशता हुन्छ । जस्तै : बालबच्चाको पालनपोषणको लागि, बस्नका निमित्त ठाउँ, वा केही पैसा वा आफ्नो जागिर जोगाउन आदि जे-जस्तो कारणले भए पनि महिलाका इच्छा विरुद्ध यौन सम्बन्ध हुनुलाई यौन दुर्व्यवहार नै भनिन्छ ।

कतिपय अवस्थामा महिलाहरू आफूले चिनेको पुरुषसँग पनि यौन सम्बन्ध राख्न बाध्य हुन्छन् यस अवस्थामा पनि इच्छा विरुद्ध हुदा बलात्कार नै ठहर्छ ।

महिलालाई कुनै किसिमको शारीरिक हिंसा प्रयोग गरेर होस् वा नगरी यौन सम्पर्क राख्न बाध्य बनाइन्छ भने यसले उनीहरू मनमा र शारीरिक स्वास्थ्यमा असर पार्दछ ।

परिचित व्यक्तिबाट हुने बलात्कार

धेरै महिला आफूले चिनेकै व्यक्तिबाट बलात्कृत हुन्छन् । यस्तो बेलामा त्यस्ता महिलाले त्यो व्यक्तिसँग सम्पर्क राखिरहनु पर्ने भएमा अरूसँग आफ्नो समस्या बताउन सक्दैनन् ।

आफ्नै श्रीमान् वा भूतपूर्व श्रीमान्बाट हुने बलात्कार : परम्परागत रीतिथितिले महिलालाई श्रीमान्को सम्पत्ति ठान्दछ । आफ्नी श्रीमतीलाई इच्छा नभए पनि यौन सम्पर्क राख्छ । यो पनि बलात्कार नै हो ।

आफ्नै प्रेमीद्वारा हुने बलात्कार : प्रेमीले धेरै पैसा खर्च गरेको आधारमा, पहिले नै यौन सम्बन्ध राखेका आधारमा अथवा आफूले ऊसँग विवाह गर्ने बाचा गरेका आधारमा उसले यौन सम्पर्क राख्न पाउनु आफ्नो अधिकार ठान्न सक्दछन् यसमा पनि महिलाको इच्छा विपरीत भएमा त्यो बलात्कार नै ठहर्छ । यस

प्रकारको बलात्कारहुदा आफैमाथि दोष लाग्ने डरले महिलाहरू कसैलाई आफू बलात्कृत भएको बताउन सक्दैनन् ।

यौन उत्पीडन : कुनै पनि महिलालाई जागिर जोगाइदिने बढुवा गरिदिने लोभमा पारी उनका सहकर्मीले, हाकिमले अथवा प्रबन्धकले दवावमूलक यौन सम्पर्क राख्न सक्छन् । यस्तो कुरा कसैलाई भनेमा उसको जागिर खोसिदिने पनि धम्की दिन्छन् ।

केटाकेटीमाथि यौन दुराचार : कुनै कुनै केटाकेटी आफ्नै परिवारको लोग्ने मानिस वा अन्य वयस्कद्वारा बलात्कृत हुन सक्छन् । बाबु, सौतेनी बाबु, काका, दाजुभाइ, काकाको छोरा, अथवा परिवारका अन्य सदस्यले बालबालिकासँग यौन सम्बन्ध राखे वा कामुक भएर छोए भने केटाकेटीले आफू बलाकृत भएको कुरा बुझ्दैनन् । परिवारका अरू सदस्यहरूलाई यो दुराचारबारे थाहै नहुन सक्छ, वा उनीहरूले यस्तो घटना भएको हो भन्ने कुरा अस्वीकार गर्न सक्छन् अथवा यसमा केटाकेटीलाई नै दोषी ठान्न सक्छन् । बलात्कार गरिएको व्यक्तिलाई दोषी मान्नु हुँदैन । त्यसमाथि पनि बलात्कृत व्यक्ति केटाकेटी नै छ भने त भन्ने दोषी मान्नु हुँदैन ।

यौन उत्पीडन

यौन चाहनाले बालबालिकाको शरीर छुनुपनि बलात्कार नै हो ।

अपरिचित व्यक्तिबाट हुने बलात्कार

नचिनेको मानिसले पनि घरभित्र वा घरबहिर बलात्कार गर्न सक्छ ।

सामूहिक बलात्कार : एउटी महिलालाई एकभन्दा बढी पुरुषले बलात्कार गर्न सकिन्छन् । अवस्थामा एउटाले बलात्कार गर्दा अरूले हेरेर बस्नु पनि बलात्कारमा सहभागी हुनु नै हो । कहिलेकहीं युवकहरू वा केटाहरू भेला भएर एक अर्कालाई आफ्नो 'पौरुषत्व' देखाउन महिलालाई बलात्कार गर्छन् ।

जेलमा हुने बलात्कार : कुनै अपराधमा प्रहरीबाट गिरफ्तार भएर जेलमा परेका महिलाहरू प्रहरी वा जेलका सुरक्षाकर्मीबाट बलात्कृत हुन सक्छन् । यस्तै प्रकारले आफ्नो शक्ति छ भन्ने देखाउनका निम्ति एउटा पुरुष बन्दीले अर्को महिला बन्दीलाई पनि बलात्कार गर्न सक्छ ।

युद्धमा हुने बलात्कार : लडाईंको बेलामा सिपाहीहरूले समुदायलाई तर्साउन पनि बलात्कृत गर्छन् । साथै सिपाहीहरूले आफ्नो शक्ति देखाउन महिलाहरू वा बालिकाहरूलाई उनीहरूको परिवारका सामुन्ने नै बलात्कार गर्न सक्छन् । महिलाहरू खान, बाँच्न र आफ्ना बालबच्चा पाल्नेका निम्ति सैनिक शिविरमा यौनदासी अथवा वेश्या भएर बस्न विवश हुन्छन् ।

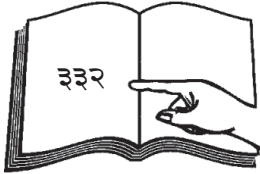
► युद्धमा बलात्कृत भएका महिलालाई विशेष सेवाको आवश्यकता पर्दछ । यस्तो बेला उनको जनेन्द्रियमा धेरै च्यातिन सक्छ र शल्यक्रिया गरी सिउनुपर्ने हुन्छ । महिला गर्भवती भइन् भने पछि गएर बलात्कारको घटना सम्झिएर पछिसम्म दुःखी हुन्छन् ।

युद्धका समयमा गरिने बलात्कार एक प्रकारको यातना नै हो ।

बलात्कार हुनबाट कसरी जोगिने ?

आफूलाई जोगाउनुहोस् । अरूसँगै मिलेर काम गर्नुहोस् ।

आत्मसुरक्षा

बलात्कारहुनबाट यसरी जोगिन सकिन्छ भन्ने कुनै एउटा अचुक उपाय छैन तर महिलाले केही कुराहरूमा ध्यान पुऱ्याएमा केही हदसम्म बलात्कारहुनबाट जोगिन सक्छन् । महिलाले बलात्कृत हुनबाट जोगिने कुरा उनले बलात्कार गर्ने पुरुषलाई चिनेकी छ कि छैनन् । उनी कतिको डराउँछिन् र आफूलाई परेको खतराका सम्बन्धमा उनले बुझेकी छिन् कि छैनन् भन्ने कुरामा भर पर्दछ । याद राख्नुहोस् महिला बलात्कृत हुने कारण बलात्कारीबाट जोगिन नखोजेर होइन कि बरु बलात्कारी उनीभन्दा बढी शक्तिशाली भएको कारणले हो ।

यी कुराहरूले महिलाहरूलाई बलात्कारहुनबाट जोगिन मद्दत पुऱ्याउन सक्छन्

- अरू महिलाहरूसँग मिलेर काम गर्नुहोस् । समूहमा काम गर्दा तपाईंमा आफू सुरक्षित र शक्तिशाली भएको अनुभव हुन्छ ।
- तपाईंलाई शंका, डर लाग्ने मानिसलाई आफ्नो घरमा आउन नदिनुहोस् । घरमा एकलै हुनुहुन्छ भनेर थाहा नदिनुहोस् ।
- सकेसम्म एकलै नहिँड्नुहोस्, विशेषगरी रातमा । एकलै हिँड्नु परेको खण्डमा आफ्नो शिर ठाडो राख्नुहोस् र आत्मविश्वासका साथ व्यवहार गर्नुहोस् । धेरैजसो बलात्कारीहरू आफूले आक्रमण गर्नसक्ने महिलाहरू खोज्दछन् ।
- यदि कसैले तपाईंलाई पछ्याएको जस्तो लाग्छ भने बाटो बदलिदिनुहोस् अथवा कुनै मान्छेको, घर अथवा दोकानतर्फ जानुहोस् वा फनक्क पछाडि फर्किएर जोडले कराएर उसले 'के खोजेको हो' भनेर सोध्नुहोस् ।

असुरक्षित स्थान या अँध्यारो खोल्सा-खोल्सी या रात-बेरातमा ठूलो आवाज निकाल्ने वस्तु (जस्तै सिट्टी) बोकेर हिँड्ने गर्नुहोस् । यसका साथै आफ्नो सुरक्षा गर्न सकिने किसिमको कुनै चिज पनि बोक्ने गर्नुहोस् । जस्तै: लौरा

यदि तपाईंमाथि आक्रमण भयो भने सकेसम्म जोडले कराउनुहोस् वा सिट्टी बजाउनु होस् । यसो गर्दा पनि नभएमा तुरुन्तै उसलाई दुख्ने गरी बेस्सरी हिर्काउनुहोस् ताकी आफू उम्कन सक्ियोस् ।

परिचित व्यक्तिबाट बलात्कार हुन नदिने तरिका

आफ्नो मनमा केही आशंकाहरू उब्जेमा : प्रायजसो महिलाहरूलाई सानैदेखि नम्र हुन र कसैप्रति आक्रामक नहुन सिकाइएको हुन्छ । यसैकारण कसैले उनीहरूमाथि अभद्र प्रयत्न गर्दा पनि उनीहरू आफ्ना भावनालाई काबुमा राख्ने प्रयत्न गर्छन् ।

यस्ता अवस्थाहरूमा सचेत हुनुहोस् :

- त्यो व्यक्तिको कुनै भाव बोली ठीक छैन जस्तो लागेमा ।
- कुनै व्यक्तिसँग डर लागेमा वा त्यस ठाउँमा नजाउँ जस्तो लागेमा ।
- सँगैको व्यक्तिले गरेको कुराकानी र टिप्पणी सुनेर असजिलो लागेमा ।
- कसैले शरीर छुन खोजेमा ।

यी भावनाका आधारमामात्र काम गर्न त्यति सजिलो नहुन पनि सक्छ । अर्को व्यक्तिले के सोच्ला भनेर डराउन सक्नुहुन्छ । अझ भन्नु त्यो मानिस आफूले चिनेको र माया गर्ने व्यक्ति रहेछ भने तपाईंलाई हानि पुऱ्याउँछ भनेर तपाईंलाई विश्वास नलाग्नु पनि सक्छ । तर आशंका लागेपछि, दुर्घटना हुनुअगाडि नै त्यस ठाउँबाट टाडा जानु ठीक हुन्छ ।

यहाँबाट भागेर म मूर्ख हुन चाहन्न मैले सोचे जस्तो उसले नगर्न पनि सक्छ ।

उम्कन सकिने गरी तयारी हुने

- आफूले राम्ररी नचिनेको अथवा उसका साथमा असजिलो लाग्ने मानिससँग एकान्तमा नजानुहोस् ।
- त्यस ठाउँलाई छोडेर घर जानोस् ।
- उसले भनेका कुरा, टीकाटिप्पणी र स्पर्श आफूलाई मन परेको छैन भनेर अरूलाई भन्नुहोस् । यदि त्यसपछि उसले आफ्ना व्यवहारमा परिवर्तन नगरेमा भने जति सक्दो चाँडो ऊबाट पर हुनु नै बेस हुन्छ ।

यदि त्यो व्यक्ति प्रभावशाली छ (तपाईंको हाकिम, डाक्टर, शिक्षक वा कुनै अधिकारी) ।

- कसैले तपाईंलाई असजिलो लाग्ने कुनै काम गर्नु भने उसलाई त्यसो नगर्न भन्नुहोस् । उसले तपाईंलाई धम्क र कुनै महत्वपूर्ण काम गर्न थालेमा सुरुमा नै रोक्नु भयो भने उसले जागिर खोस्ने जस्ता काम गर्न सक्दैन ।
- उसका बारेमा अरू महिला साथीहरूसँग कुराकानी गर्नुहोस् । उसले तपाईं बाहेक अरूलाई पनि दुःख दिएको हुनसक्छ । यदि पछि पनि तपाईंको ऊसँग काम परेमा एकलै कहिल्यै नजानुहोस् । साथमा कोही साथी लिएर जानुहोस् । अरू महिलाहरूलाई उसका विषयमा पनि सावधान गराउनुहोस् ।

बालिकालाई यौनदुराचारबाट जोगाउनुहोस्

- केटाकेटीलाई अरूले हातपात गर्न सक्छन् भनेर राम्रो सँग बुझाउनु होस् ।
- १०-११ वर्ष पुगेपछि, केटा र केटीहरूलाई अलग ओछ्यानमा सुताउने गर्नुहोस् ।
- बच्चाहरूलाई, लागेको कुरा सबै तपाईंलाई भन्न सक्ने वातावरण बनाउनुहोस् ।
- कुनै बालकले आफूलाई कुनै व्यक्तिसँग बस्दा असजिलो लाग्छ भनेमा त्यसको कारण राम्रोसँग बुझनुहोस् । र बालकालिकाले भनेको कुरालाई राम्रोसँग केलाउनुहोस् ।

आफ्नो मनमा उठेका कुराहरूमा भरपर्नुहोस् । कोही मानिस रिसाउला कि भन्ने डरले चूप लागेर नबस्नुहोस् ।

► याद राख्नुहोस् यदि कुनै मानिसले यौनक्रियाबाट महिलालाई अधीनमा राख्न सकेन भने उसले अरू तरिकाबाट महिलामाथि अधिकार जमाउन कोसिस गर्छ ।

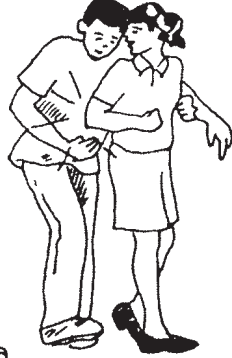
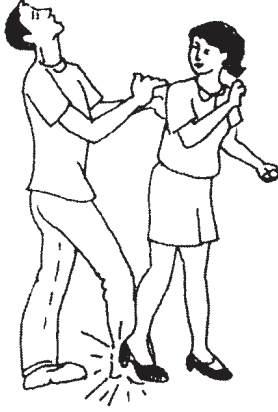
► कतिपय अवस्थामा केटाकेटीहरूमाथिको दुराचार धेरै वर्षसम्म कायम रहन सक्छ । अरूलाई भनेमा उनलाई खतरा हुनसक्ने वा मारिने डर, धम्की दिइएको हुनसक्छ ।

महिलाहरूले आत्मसुरक्षा गर्ने उपायहरू

आत्मसुरक्षाका विधि र तरिकाहरू आफ्ना साथीसँग मिलेर अभ्यास गर्नुहोस् । यसो गर्दा आक्रमणकारीका विरुद्ध लड्नसक्ने तयारी गर्न सकिन्छ । तपाईंलाई हातपात गरिने व्यक्तिलाई बेसरी हिकाउनु होस् । घाइते हुन्छ कि भनेर नडराउनुहोस् । आत्मसुरक्षाका थप उपायहरूबारे पेज १४६ मा हेर्नुहोस् ।

पछाडिबाट आक्रमण गरिएको बेला

आफ्नो कृहनाले
सकेसम्म जोडले
उसको भुँडीमा
हिकाउने

आफ्नो कुर्कचाले
बेस्सरी उसको खुट्टामा
कुल्ची दिनुहोस्

आफ्नो हात
पछाडि लगेर उसको
अण्डकोष समाती
बेस्सरी थिची दिनुहोस् ।

आफ्नो कुर्कचाले
उसको घुँडा अथवा पिडुँलामा
सकेसम्म बल लगाई
हिकाउनुहोस् ।

अगाडिबाट आक्रमण गरिएकोबेला

औंलाले उसका
आँखामा घोची
दिनुहोस् ।

आफ्ना दुवै हात बलिया
पारेर मुट्टीले उसका दुवैतिरका
कन्यारामा (चल्नीमा) वा
कानहरूमा कस्सेर हिकाउनुहोस् ।

दुवै हातले (आफ्ना)
बलियो मुट्टी बनाई कस्सेर
उसका नाकमा
हिकाउनुहोस् ।

आफ्नो घुँडा उठाई
सक्दो चाँडो र सकेसम्म
बल लगाई उसको
अण्डकोषमा
हिकाउनुहोस् ।

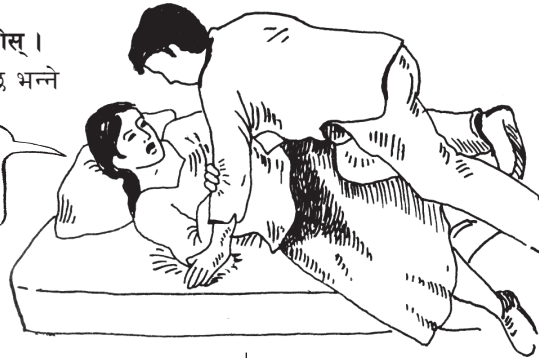
यदि महिलाले आफूमाथि जाइलाग्नेको कडा प्रतिरोध गर्न सकिन् भने बलात्कारी व्यक्तिसँग हतियार नै भए पनि उनी बलात्कारबाट जोगिन सकिन्छन् । जति बढी तरिकाले महिलाले प्रतिरोध गर्छिन् बलात्कारबाट बच्ने उति नै बढी सम्भावना हुन्छ वा थोरै चोट लाग्न सक्छ र बलात्कारबाट उत्पन्न हुने थोरै मानसिक स्वास्थ्य समस्याहरू हुन सक्छन् ।

बलात्कारका समयमा महिलाले कस्तो प्रतिक्रिया जनाउँछन् भनेर अगाडि नै भन्न सकिन्न । त्यस्तो समयमा केही महिलाहरू आक्रोशित हुन्छन् र आफू अन्य समयमा भन्दा बढी शक्तिशाली भएको अनुभव गर्छन् तर केही महिलाहरू भने आफू चटपटाउनै नसकेको अनुभव गर्छन् । यदि यस्तो अप्रिय घटना घटन थालेमा आफ्नो प्रयाशले महिलाले सकेसम्म प्रतिरोध गर्नुपर्छ ।

यौनदुर्व्यवहारका अवस्थामा के गर्ने भन्ने सम्बन्धमा केही काम लाग्नसक्ने कुराहरू तल लेखिएका छन् :

- **रुने, कराउने, दया माग्ने नगर्नुहोस् । समर्पित नगर्नुहोस् ।** यसले प्रायः मद्दत पुऱ्याउँदैन । वास्तवमा यसो गर्ने महिलाहरूले प्रतिरोध गर्ने महिलाहरूभन्दा बढी चोट पाउँछन् ।
- **सजग रहनुहोस् ।** बलात्कारीका कार्यहरूमा ध्यान दिइराख्नुहोस् । खासगरी उसको कुनबेला तपाईंबाट बाहिर ध्यान जान्छ र उसको पकड कमजोर भएको हुनसक्छ ।
- **विभिन्न उपायहरू गर्नुहोस् ।** लात्ती चलाउनुहोस्, चिच्याउनुहोस्, भुक्याउनु होस् । आफू सजिलै सिकार हुन नसक्ने सावित गर्न आफूले सक्नेजति सबै प्रयस गर्नुहोस् । आफू कुनै वस्तु नभएर व्यक्ति भएको कुरा उसलाई अनुभूति गराउन कोसिस गर्नुहोस् ।
- **यदि बलात्कारीलाई चिन्नुहुन्छ भने उसलाई धम्क्याउनुहोस् ।** महिलाहरू हुन् यिनलाई सजिलै बलात्कार गर्न सकिन्छ भन्ने

मेरा छजना दाजु-भाइ छन् ।
मलाई केही गरिस् भने उनीहरूले
तलाई मार्नेछन् ।

विश्वास हुन नदिनुहोस् । के उसका अनुहार वा शरीरमा दाग, खतहरू अथवा गोदन खोपिएका छन् ? कस्तो लुगा लगाएको छ ? यी सबै कुराहरू सम्भन्धे गर्दा पछि प्रहरीमा उजुर गर्दा वा आफ्नो समुदायका अरू महिलाहरूलाई सचेत गराउदा काम लाग्छन् ।

- **उपयुक्त निर्णय लिनुहोस् ।** कतिसम्म प्रतिरोध गर्ने भनेर तपाईंले मात्र निर्घो गर्न सक्नुहुन्छ । कुनै-कुनै बलात्कारका अवस्थामा जस्तै युद्धका बेला यदि तपाईंले प्रतिरोध गरे बलात्कारीले तपाईंलाई मार्न पनि सक्छ ।
- **यदि बलात्कारी चिनेको छैन भने उसमा भएको चिन्न सकिने हुलिया सम्भन्धनुहोस् ।**

कसैले यौनदुर्व्यवहार गर्न लागेमा

बलात्कारको समयमा महिलाले प्रतिरोध त गर्छन् । तर बलात्कारी सँग बन्दुक वा चककू छ भने त्यो देखाएर पनि उसले बलात्कार गर्न सक्छ ।

► बलात्कारीहरू धेरै भए वा एउटै भएपनि हतियार छ भने तपाईंले प्रतिरोध गर्न सक्नुहुन्छ तर शारीरिक प्रतिरोध भने नगरेकै बेस हुन्छ ।

बलात्कृत भएमा के गर्ने ?

► आफूलाई दोषी ठान्नु हुँदैन महिला बलात्कृत हुनुपर्ने कुनै कारण हुँदैन । त्यस्तो मानिसले यौन आक्रमण गर्नुपर्ने कुनै काम महिलाले गरेकी हुन्नन् ।

बलात्कार पछि महिलाहरू शाररिक मानसिक रूपमा पिडित हुन्छन् । बलात्कृत महिलाले निम्न कुराहरू आफ्नो नजिकको व्यक्तिसँग छलफल गर्नुपर्छ ।

- को सँग सहायता माग्ने ?
- पुलिसमा उजुर गर्ने कि नगर्ने ?
- औषधी उपचारका लागि कहाँ जाने ?
- बलात्कारीलाई सजाय दिलाउने कि नदिलाउने ?

आफू दुःखी भएको बेला, चोट लागेको बेला, डर लागेको बेला, रिस उठेको बेला, औषधी उपचारका लागि जानुपर्दा र अब के गर्ने भनेर निधो गर्नुपर्दा कोही न कोहीसँग सल्लाह गर्नुपर्छ । यसबेला माया गर्ने, कुरा गोप्य राख्न सक्ने विश्वासी व्यक्ति छान्नुपर्छ ।

तपाईंले चिनेकी कुनै महिला बलात्कृत भएमा

म तपाईंलाई विश्वास गर्छु ।
यो तपाईंको दोष होइन । म
तपाईंलाई सहयोग गर्छु ।

- उनी दोषी छैनन् भनेर सान्त्वना दिनुहोस् ।
- उनका कुराहरू सुन्नुहोस् र उनका आवश्यकताहरूबारे निर्णय लिन सहयोग गर्नुहोस् विश्वास दिलाउनुहोस् । (पृष्ठ ४२३ हेर्नुहोस्) ।
- उनको सुरक्षा र गोपनीयतासम्बन्धी इच्छालाई आदर गर्नुहोस् । उनको इच्छा विपरीत उनका बारेमा कसैलाई केही पनि नभन्नुहोस् ।
- उनी चाहन्छन् भने सँगै गइदिनुहोस् । जस्तै स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई जँचाउन, प्रहरीमा उजुर लेखाउन, उनको कुरा सुन्न र सहयोग गर्नसक्ने तालिम प्राप्त वकिलसँग भेट्न र अदालत जान आदि ।
- यदि बलात्कारीलाई चिनेको छ भने सजाय दिलाउन कोसिस गर्नुहोस् । यसो गर्नाले पनि अन्य महिलाहरू ऊबाट जोगिनेछन् ।

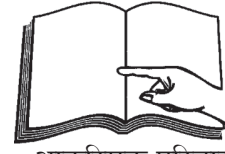
कानुनी उपचार गर्ने निर्णय लिदा अपनाउनु पर्ने सतर्कता गर्नुपर्छ :

- के कुनै व्यक्ति प्रहरीमा उजुरी गर्न महिलासँग जान सक्छ ?
- के तपाईंका गाउँघरमा बलात्कृत भएका महिलाहरूलाई कानुनले मद्दत पुऱ्याएको छ ?
- के महिलाले बलात्कारलाई गोप्य राख्न चाहन्छन् ? के प्रहरीले त्यो कुरा गोप्य राख्न सक्छ ?
- के प्रहरीमा उजुर गरेको खण्डमा अभू बढी चोट पुऱ्याउछु भनेर बलात्कारीले धम्क्याएको छ ?
- यदि बलात्कारी समातियो भने उसले बलात्कार गरेको कुरा प्रमाणित गर्न सकियो भने उसले कति र के सजाय पाउँछ ?

बलात्कारको उजुरी प्रहरीमा लेखाउने हो भने सकेसम्म छिटो उजुरी लेखाउनुपर्छ। पुलिसकोमा जानुभन्दा अगाडि र बलात्कार भएको बेला लगाएको लुगा भोलाभासा बोक्नुपर्छ। यी कुराहरूले बलात्कृत भएको प्रमाणित गर्न मद्दत पुऱ्याउँछन्। सम्भव भए महिला स्वास्थ्य कार्यकर्तासँग जाँच गराउनुपर्छ।

यदि महिलाले प्रहरीकहाँ जान चाहेमा वा केही समयपछि जान चाहेमा भने गम्भीर चोटपटक नलागेकै भए पनि स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई जाँचाउनै पर्छ र स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई आफू बलात्कृत भएको कुरा बताउनुपर्छ। स्वास्थ्य कार्यकर्ताले महिलालाई लागेको चोटपटक (cuts and tears) जाँच्छन् र गर्भ नरहोस् अनि यौनरोग नलागोस् भनेर केही औषधी पनि दिन्छन्। जाँच्ने क्रममा देखिएका सबै कुरा लेखिदिनका लागि भन्नुपर्छ किनभने प्रहरी र समुदायका अन्य मानिसहरूका अगाडि उनले भनेर प्रमाणित गर्न मद्दत पुऱ्याउँछन्।

► यदि महिलाको उपचार गर्ने स्वास्थ्यकर्मी छैनन् भने पेज ३३६ र ३३७ मा लेखिएका उपायहरूको मद्दतले महिला आफैले केही समस्याहरूको उपचार गर्न सकिन्छन्।

आकस्मिक परिवार

नियोजन, २२४

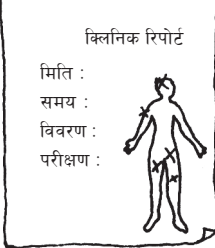
यौनप्रसारित संक्रमणहरू, २६९

स्वास्थ्य कार्यकर्ताका निमित्त

बलात्कार गरिएको कसैलाई भेट्नु भयो भने :

सहानुभूति र समझदारी राखी उनको उपचार गर्नुहोस्। उनलाई दोष नलगाउनु होस्। तपाईंले उनलाई जाँच्दा र छुँदा अष्टचारो मानिन् भने उनलाई संझाउनुहोस् र उनी तयार भएपछिमात्र छुनुहोस्। उनमा बलात्कार भएका डरको असर लामो समयसम्म रहन सक्छ, कहिलेकहीं त्यसले वर्षौंसम्म पनि सताउँन सक्छ।

उनका स्वास्थ्य समस्याहरूको उपचार गर्नुहोस्। उनलाई यौन प्रसारित संक्रमणहरू, एचआइभी र गर्भ रोक्ने औषधीहरू दिनुहोस्। यदि उनको गर्भ रहिसकेको छ भने उनी के गर्न चाहन्छन् सोध्नुहोस्।

क्लिनिक रिपोर्ट
मिति :
समय :
विवरण :
परीक्षण :

उनलाई कसले बलात्कार गर्‍यो र वास्तवमा के-के भयो सबै लेख्नुहोस्। यदि तपाईंको क्लिनिकमा त्यस्तो

अभिलेख (record) राख्ने गरिएको छैन भने पनि त्यो लेखेर अन्य सुरक्षित ठाँउमा राख्नुहोस्। यदि सक्नुहुन्छ भने उनको शरीरको अघिल्लो तथा पछिल्लो दुवै भागको चित्र कोरेर कहाँ-कहाँ चोट लागेको हो चिन्ह लगाउनुहोस्, आफूले लेखेका सबै कुरा उनलाई देखाउनुहोस् र यदि कानुनको सहायता लिनुपरेको खण्डमा उनलाई बलात्कार गरिएको कुरा पुष्टि गर्न मद्दत गर्छ भनेर बुझाउनुहोस्।

उनका मानसिक स्वास्थ्यका बारेमा उपचार गर्नुहोस् र यस घटनाका बारेमा बह पोख्न र सुनिदिने कोही साथी छ, छैन भनेर सोध्नुहोस्। उनलाई आदरका साथ सम्मान गर्नुहोस् र उनमा आत्मविश्वास जगाउन र उनको जीवन सुचारु रूपले चलाउन सहयोग गर्नुहोस्।

उनले लिनुपर्ने आवश्यक निर्णयमा उनलाई सहयोग गर्नुहोस्। यदि अदालत जान चाहन्छन् भने उनलाई कानुनी सेवा लिन मद्दत गर्नुहोस्। बलात्कृत महिलाहरूलाई समुदायभित्रै दिइने सेवा प्राप्त गर्न उनलाई मद्दत गर्नुहोस्।

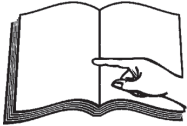
आफ्नो परिवार वा श्रीमान् (प्रेमी) लाई सबै कुरा बताउन उनलाई मद्दत गर्नुहोस्। यदि उनीहरूलाई पहिले नै थाहा छैन भने घटनाकाबारेमा थाहा दिन सहयोग गर्नुहोस्। उनीहरूलाई महिलालाई परेका विपत हटाउन सकिने तरिकाहरूबारे राम्ररी सम्झाउनुहोस्। याद गर्नुहोस् ! बलात्कारको पीडाबाट मुक्त हुन परिवारजनलाई पनि सहयोगको आवश्यकता पर्दछ।

कुनै-कुनै मुलुकमा बलात्कृत महिलाहरूलाई सहायता पुर्याउन विशेष तालिमप्राप्त महिला प्रहरीको व्यवस्था गरि एका हुन्छ ।

► प्रहरीकहाँ जाँदा सधैं साथी लिएर जानुहोस् ।

बलात्कारपछि हुनसक्ने स्वास्थ्य समस्याहरू

यौन प्रसारित संक्रमणका औषधिहरू, २६१ एच.आई.भी. टेस्ट, २८८

► अचेल यौनसम्पर्क पश्चात्को कारण भएको एचआईभीको संसर्गबाट हुनसक्ने एचआईभी प्रसारण हुने जोखिम कम गर्ने औषधिहरू उपलब्ध छन् । तर ती यौनसम्पर्क रहेको ७२ घण्टाभित्र खाएसक्नु पर्छ ।

यदि प्रहरीमा उजुर गरिन्छ भने

बलात्कार अमानवीय अपराध हो, तर महिलामाथि बलात्कार भएकै हो भनेर प्रमाणित गर्न गाह्रो र लामो समय लाग्ने हुनसक्छ ।

प्रहरीले के-के भयो भनेर महिलालाई सोध्छन् । तपाईं बलात्कारीलाई चिन्छिन् भने प्रहरीलाई भन्नुपर्छ । नचिन्ने भए ऊ कस्तो थियो भनेर तपाईंले बयान गर्नुपर्ने हुन्छ । प्रहरीमा काम गर्ने डाक्टरबाट महिलाको जाँच गराउन भनेर भनिन सक्छ । यस जाँचले तपाईंलाई निकोपार्न सघाउदैन तर महिला बलात्कृत हुनु भएकै हो भनेर प्रमाणित गर्न भने मद्दत पुर्याउँछ ।

बलात्कारी पकडाउ पुर्यो भने महिलाले प्रहरी सामुन्ने अथवा अदालतमा न्यायाधीशका सामुन्ने उसको सनाखत गर्नुपर्छ । मुद्दा खेप्नुपुर्यो भने पहिले पनि बलात्कारको मुद्दा हेरिसकेको वकिल खोज्नुपर्छ । त्यस्तो वकिलले तपाईंलाई के कुराको आश गर्ने र कसरी मुद्दाको तयारी गर्ने भनेर बताउन सक्छ । सधैं आफ्ना साथमा कसैलाई लिएर जानुपर्छ ।

गर्भवती

गर्भ रहन छिट्टै निर्णय लिएर र आकस्मिक परिवार नियोजनका साधन अपनाएर गर्भ रहनबाट जोगिन सकिन्छ पेज नं. २२४ हेर्नुहोस् तर यस उपाय सकेसम्म चाँडो गर्नुपर्दछ र बलात्कार भएको ७२ घण्टाभित्र त्यसको सुरु गरिसक्नु पर्छ ।

महत्वपूर्ण : हाम्रो देशमा महिला बलात्कृत भएको खण्डमा सुरक्षित गर्भपात गर्न सकिने कानुनी व्यवस्था छ । सो सेवा आफ्नो नजिकै कहां छ, स्वास्थ्य कार्यकर्ता अथवा महिला संगठनलाई जानकारी लिई सेवा लिनुपर्छ ।

यौन प्रसारित संक्रमणहरू

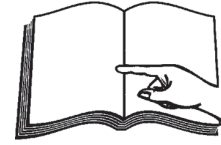
हिंसायुक्त यौनसम्पर्कबाट यौनप्रसारित संक्रमणहरू सर्नसक्ने धेरै सम्भावना हुन्छ किनभने यस्तो अवस्थामा योनीको छाला च्यातिन सक्छ र महिलाको शरीरभित्र सजिलै संक्रमण हुनसक्छ । यदि बलात्कार गर्ने मानिसलाई यौन प्रसारित संक्रमण भएको रहेछ भने उसबाट महिलालाई सर्न सक्छ । उसलाई भएको नभएको कुरा तपाईंलाई थाहा नहुने हुनाले आफूलाई त्यो नसरोस् भन्नका लागि र आफुबाट अरूलाई नसरोस् भन्नका लागि महिलाले उपचार त गर्नुपर्छ । संक्रमण भएको होस् वा नहोस् औषधी भने जरुर खानुपर्छ । कहिले यौनप्रसारित संक्रमणहरू लागेपछि औषधी गरौंला भनेर कुर्नुभन्दा लाग्ने नदिएको बेस हो ।

बलात्कृत महिलाले एचआईभी परीक्षण गर्नु पर्छ । एचआईभी संक्रमण क्षेत्र भनिएका स्थानहरूमा एचआईभी प्रसारण रोक्ने औषधि बलात्कार भएको २४ देखि ७२ घण्टाभित्र लिइसक्नु पर्छ । आफ्नो क्षेत्रमा एआरटी औषधिहरू कुन कुन सिफारिस गरिएका छन्, तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकार्यकर्ताहरूलाई सोध्नुपर्छ । यी औषधिहरू २८ दिनसम्म लिनुपर्छ ।

चोटपटकहरू

कुनै-कुनै अवस्थामा बलात्कारका कारण योनी च्यातिन सक्छ, या चोटपटक लाग्न सक्छ। यस्ता चोटपटकबाट प्रायगरी दुख्छ, तर केही समयपछि दुखाइ हटेर जान्छ। यदि अत्यधिक रक्तस्राव भएको छ र योनी च्यालिएको छ भने सिलाउनका निमित्त स्वास्थ्य कार्यकर्ता कहाँ जानुपर्ने हुन्छ। साधारण चोटपटकका निमित्त :

- उमालेर सेलाएको मनतातो पानीमा यौनाङ्ग दिनको ३ पटक डुवाउनुपर्छ। उम्लिएको पानीमा तुलसीका पात वा निमको पात हालेमा आराम मिल्नुका साथै निको हुनमा मद्दत पुऱ्याउँछ। अथवा घ्यूकुमारीको चोप च्यातिएका ठाउँमा लगाउन सक्नुहुन्छ।
- पिसाव फेर्दा यौनाङ्गमा पानी खन्याएमा पिसाव पोल्दैन। प्रशस्त पानी पिउदा पनि पिसाव पातलो हुन्छ र पिसाव पोल्दैन।
- संक्रमणका लक्षण छन्, छैनन् जाँच्नुपर्छ। च्यातिएका ठाउँमा पिप बग्नु, नराम्रो गन्ध आउनु र दुखाइ बढ्दै जानु संक्रमणका लक्षणहरू हुन्।
- हिंसापूर्ण यौन सम्बन्धपछि महिलामा पिसावथैली र मृगौलाको संक्रमण पनि हुन सक्छ।

घाउ र जलन ३०६

पिसाव थैली र मृगौलाको संक्रमण ३६६

बलात्कारपछिको यौन सम्बन्ध

बलात्कारपछि पनि सामान्य यौन सम्बन्ध राख्न सकिन्छ। तर यौनाङ्गमा लागेका चोटपटकहरू निको हुन्जेल र दुखाइ कम हुँदासम्म पर्खनुपर्छ। धेरै महिलाहरूलाई यौनक्रीडाले पनि बलात्कारको सम्झना दिलाउँछ।

बलात्कृत महिलालाई कतिपय श्रीमान्ले छोड्ने गरेको सुनिन्छ। (नेपालको कानूनअनुसार तर महिला बलात्कृत भएपछि स्वतः सम्बन्ध विच्छेद हुन्छ)। अरूका अगाडि श्रीमान्लाई शरम लाग्न सक्छ र उसले महिलालाई दोषी ठहर्‍याउन सक्छ। अरू धेरै मानसिक यातना भोगिरहेकी महिलालाई यो कुरा भेल्ले निकै कठिन हुन सक्छ। यदि यस्तो भएमा श्रीमान्लाई केही समय पर्खनुपर्ने कारणबारे छलफल गर्नुपर्छ।

मलाई क्षमा गर।
म अबै तयार
भएकी छैन।

बलात्कृत महिलाको मनोदशा

बलात्कारको घटनाले महिलालाई धेरै दिनसम्म सताइरहन्छ। त्यो हुँदा के-के हुन सक्छ भनेर तल दिइएको छ।

बलात्कृत महिलाले तन्दुरुस्त हुन कसैसित मनको वह पोख्न वा केही कामहरू गर्न अति आवश्यक हुन्छ। प्रत्येक महिलाले तन्दुरुस्त हुन आफ्नै तरिका र उपायहरू खोज्नुपर्ने हुन्छ। कोही महिलाहरूको धर्मकर्ममा लाग्दा चित्त शान्त हुनसक्छ, कोही

महिलाहरू बलात्कारीलाई सजाय दिलाउन चाहन्छन् र कोही महिला बलात्कार वचावट कार्यक्रम गर्न थालेकोमा सन्तोष मान्दछन्। जे उपाय अपनाए पनि आफू धैर्य गरेर अरूलाई पनि धैर्य धारण गर्न आग्रह गर्नुपर्छ।

मैले के गल्ती गरेँ ?

सायद अरूलाई थाहा नभएको भए मैले यो घटना बिसन्धे होला कि ?

त्यो घटना भएको धेरै समय बितेपछि पनि मैले त्यस घटनालाई किन बिसन्ध नसकेको होला।

कसरी त्यसले मलाई यस्तो दुर्व्यवहार गर्ने साहस गर्यो।

► यस्तो घटना बिसन्धे धेरै समय लाग्नसक्छ- तर मनको वह आफ्नो साथीसँग कहँदा तथा यस्तै घटना घटे भोगेकी साथीसँग कुरा कानी गर्दा। मन शान्त हुन सक्छ।

परिवर्तनका लागि गर्नसकिने कामहरू

बलात्कारको घटनाले समुदायमा नराम्रो असर पुऱ्याउँछ । बलात्कारका कारण बलात्कृत महिला दीर्घकालीन समस्याहरूबाट पीडित हुन्छन् । प्रायः सबै महिलाहरूमा संत्रास फैलने गर्छ । उनीहरूले सबै पुरुषहरूलाई अविश्वास गर्न थाल्छन् र अरूको ध्यान खिचिने किसिमका कुनै काम गर्दैनन् । यसबाट महिलाहरूले एकलै हिँड्नु हुँदैन र अपरिचितसँग बोल्नु हुँदैन भनेर मनोबल घटन सक्छ ।

त्यसैले बलात्कारका घटनालाई रोक्न र बलात्कारीको हौसला बढ्न नदिन निम्न लिखित कार्यहरू गर्न सकिन्छ :

- कानुनी उपचार गोप्य र निश्चित हुनुपर्छ ।
- यौन सम्पर्क (क्रिया) लाई रहस्य र कौतुहलताको विषय बन्न नदिन यसबारे खुला छलफल चलाउन र यौनशिक्षा दिइनुपर्छ ।
- स्थानीय नेताहरू, गन्वमान्य व्यक्तिहरू र शिक्षकहरूसँग बलात्कारबारे शिक्षा दिन र परिवर्तनका लागि योजना बनाउन सहयोग माग्नुपर्छ ।
- डाक्टर र स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरूबाट बलात्कार पीडित महिलाको उपचारको तालिम दिलाउनुपर्छ । उनलाई यौनरोगको उपचार गर्न, आकस्मिक परिवार नियोजन र कसरी पीडित महिला र उनको परिवारसित नम्रतापूर्वक कुरा गर्ने भन्ने विषयमा तालिम दिलाउनु पर्छ ।
- बलात्कृत महिलालाई कानुनी फाराम भर्न मद्दत पुऱ्याउन देशको कानुनले बलात्कारीलाई सजाय दिलाउन कस्ता किसिमका सूचनाहरू आवश्यक हुन्छन् भनेर पत्ता लगाउन स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरूलाई प्रोत्साहित गर्नुपर्छ ।
- महिला र बालिकाहरूलाई आत्मसुरक्षाको तालिम दिइनुपर्छ ।
- बालक र बालिकाहरूलाई यौन र लैङ्गिकताका बारेका ज्ञान दिनुपर्छ । बालिकाहरूलाई आफ्ना इच्छाबारे स्पष्ट हुन सिकाउनुपर्छ भने बालकहरूलाई बालिकाहरूका इच्छा जान्न र तिनको आदर गर्न सिकाउनुपर्छ ।
- बलात्कृत महिलाको सुरक्षाका निमित्त आफ्नो देशमा बनेका कानुनहरूबारे ज्ञान राख्नु पर्छ र अरूलाई पनि सिकाउनुपर्छ ।

एल सल्भाडोर भन्ने देशको एउटा सानो सहरमा एउटा धनाढ्य बाउको छोरोलाई प्रहरीले कार्वाही गर्न मानेन । तब त्यस सहरका महिलाहरूले त्यस मानिसको घरका पर्खालमा “बलात्कारी” अथवा “यहाँ बलात्कारी बस्छ” जस्ता नाराहरू लेखेपछि त्यस परिवारका मानिसहरूले लज्जित भएर त्यस केटाका कर्तुतहरूमाथि रोक लगाए ।

यहाँ बलात्कारी बस्छ ।

मुलुकी ऐनमा उल्लिखित बलात्कारसम्बन्धी नेपालको कानुनी व्यवस्था

महल १३ : आशय करणी

- १। नं। जुनसुकै मानिसले आफ्नो स्वास्नी बाहेक एघार वर्ष नाघेका जुनसुकै स्वास्नीमानिसलाई करणीका आशयले शिरदेखि पैतालासम्मका अंगमा समातेमा पाँचसय रूपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ।
- ५। नं। आफू वा अरूसँग गैरकानुनी करणी गर्न स्वास्नीमानिसलाई फकाउने र वेश्या गमनका लागि सम्पर्क र व्यवस्था गरी दिनेलाई ६ महिनादेखि दुई महिनासम्म कैद वा पाँचसय रूपैयाँदेखि ६ हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना वा दुवै हुन्छ।
- ६। नं। यस महलमा लेखिएका कुरामा सो कुरा प्रकाश भएका मितिले पैतीस दिनभित्र नालिस नदिए लाग्न सक्तैन।

महल १४ : जबर्जस्ती करणीको

- १। नं। कन्या, विधवा वा अर्काकी सधवा स्वास्नीमानिसमा सोह्र वर्ष मुनिकीलाई उसले मन्जुरी लिई वा नलिई जुनसुकै व्यहोरासँग करणी गरे पनि र सोह्र वर्ष नाघेकी राजीखुशीबिना वेमन्जुरीले जुनसुकै तरहसँग भए पनि जोरजुलुम गरी वा डर धाक देखाई वा अनुचित प्रभावमा पारी करणी गरेको समेत जबर्जस्ती करणी ठहरेछ।
- २। नं। हाडनाताकी स्वास्नीमानिसको जबर्जस्ती करणी गरेमा यस महलवमोजिमको सजायमा हाडनातामा करणी गर्नेको महलमा लेखिएको सजाय समेत थपि सजाय हुन्छ। जन्म कैदको सजाय पाउनेमा भने जबर्जस्ती करणी बापतको सजाय थप हुँदैन।
- ३। नं। जबर्जस्ती करणी गर्नेलाई चौध वर्षमुनिको स्वास्नीमानिसको भए ६ वर्षदेखि दश वर्षसम्म र चौध वर्ष वा सोभन्दा माथिको स्वास्नीमानिसको भए तीन वर्षदेखि पाँच वर्षसम्म कैद गर्नुपर्छ।
- ४। नं। जबर्जस्ती करणी गर्ने भएको कुरा जानी थाहा पाई हुल गरी सँग लागि जाने समाउने र सो काममा मद्दत दिनेलाई जनही एक वर्षसम्म कैद गर्नुपर्छ। चौध वर्षमुनिकी स्वास्नीमानिसका सम्बन्धमा भने दोब्बर सजाय हुन्छ।
- ५। नं। जबर्जस्ती करणी गर्ने उद्योग गरेको करणी गर्न भने पाएको रहेनछ भने जबर्जस्ती करणी गर्नेलाई हुने सजायको आधा सजाय हुन्छ।
- ६। नं। अह्राई जबर्जस्ती करणी गर्न लगाएको भए सो अह्राउनेलाई करणी भैसकेकोमा करणी गर्नेलाई हुने सजायको र करणी हुन नपाएको उद्योगसम्म गरेको भए उद्योग गर्नेलाई हुने सजायको आधा सजाय गर्नुपर्छ।
- ७। नं। वेश्या स्वास्नीमानिसलाई उसको राजी खुशीबिना वेमन्जुरीले जुनसुकै तरहसँग भए पनि जोरजुलुम गरी करणी गरेमा पाँचसय रूपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद हुनेछ।
- ८। नं। आफूलाई जबर्जस्ती करणी गर्ने मनशाय लिई उद्योग गरी हातपात, छेकथुन, बाँधछाँद इत्यादि जोरजुलुम गर्न लाग्यो र त्यस बखत कराई गुहार मागी वा अरू केही उद्योग गरी त्यस्तो जुल्मीको पन्जाबाट उम्की भागी आफ्नो धर्म बचाउन नसक्ने अवस्था परी त्यस्ता जुल्मीलाई आफ्ना अक्कल वक्तले सक्नेसम्मका कुरा केही नगरे आफ्नो धर्म नष्ट हुनेसम्मको ठूलो डर त्रास परी करणी लिन नपाउँदै वा उसै बखत आफ्नो जोड बल पुग्न नसक्नेमा करणी ली सकेपछि पनि सोही कुराको रीस थाप्न नसकी उसै बखत करणी लिएकै थलामा वा त्यहीदेखि लपेट्दै गई एक घण्टाभित्र हतियार, लाठो, हुंगा इत्यादि केही चलाई ज्यान मर्न गएको ठहरे बात लाग्दैन। एक घण्टा उप्रान्त मारेमा पाँच हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना वा दश वर्षसम्म कैद हुन्छ।
- ९। नं। अपुताली खानाका लागि कसैले कुनै स्वास्नीमानिसको जबर्जस्ती करणी गरेमा वा गर्न लगाएमा त्यस्तो जबर्जस्ती करणी गर्ने वा गर्न लगाउनेले सो स्वास्नीमानिसको अपुताली खान पाउँदैन।
- १०। नं। कसैले कुनै स्वास्नीमानिसको जबर्जस्ती करणी गरेमा त्यस्तो करणी गर्नेको आधा अंश सर्वस्व गरी त्यस्तो स्वास्नीमानिसलाई दिलाई दिनुपर्छ। त्यस्तोमा दशौंदा लाग्दैन। त्यस्तो स्वास्नीमानिसले अधिल्ला लोग्नेपट्टिको ऐन बमोजिम पाउने अंश पनि जिउताभर भोग गर्न पाउँछे।
- ११। नं। जबर्जस्ती करणीको कुरामा सो भए गरेको मितिले पैतीस दिनभित्र नालिस नदिए लाग्न सक्तैन।

